

Силабус дисципліни «Банківська система з використанням управлінських інформаційних систем і технологій»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

БАКАЛАВР

150 годин · 5 кредитів ЄКТС · 5 змістовних модулів

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Банківська система з використанням управлінських інформаційних систем і технологій

Спеціальність: **123** Комп'ютерна інженерія

Освітня програма: Фінанси, банківська справа та страхування в управлінських інформаційних системах і технологіях

Ступінь: Бакалавр

150

Годин

загальний обсяг дисципліни

5

Кредити ЄКТС

відповідно до стандарту

5

Модулі

змістовних блоки курсу

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання інформації у банківсько-фінансовому та інформаційно-технологічному контексті: виявлення суттєвих даних, порівняння альтернативних рішень, формування обґрунтованих висновків щодо функціонування банківських систем. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки аналітичних звітів, розрахункових робіт і презентацій.

Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати банківські поняття та принципи роботи фінансових інформаційних систем, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти та аналітичні записки. Відповідальність, ініціативність і готовність працювати в команді під час аналізу кейсів із банківської практики та пошуку технологічних рішень.

- аналізувати нормативну, статистичну та фінансову інформацію банківської сфери;
- виділяти головне та узагальнювати результати аналізу банківських даних;
- планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів;
- коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками;
- брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.

Фахові компетентності

Розуміння сутності банківської системи, її структури та ролі в економіці держави. Знання принципів функціонування Національного банку України та комерційних банків, їх організаційних форм, активних і пасивних операцій та механізмів прийняття управлінських рішень в умовах цифровізації.

Здатність аналізувати фінансові показники банків: ліквідність, капітал, дохідність, кредитний портфель, ефективність банківських операцій та конкурентоспроможність. Знання основ банківського регулювання, нагляду, монетарної політики НБУ, а також інформаційних технологій у банківській справі — платіжних систем, цифрового банкінгу, фінтех-рішень та кібербезпеки.

- оцінювати фінансовий стан банку за ключовими показниками;
- характеризувати структуру та функції банківської системи України;
- аналізувати активні та пасивні операції комерційних банків;
- орієнтуватися в основах банківського регулювання та нагляду НБУ;
- застосовувати IT-інструменти для аналізу банківської діяльності.

Результати навчання

Пояснювати сутність банківських категорій та явищ: ліквідність, платоспроможність, кредитний ризик, монетарна політика, банківський нагляд, фінансовий моніторинг, цифровий банкінг та фінансові технології. Аналізувати основні показники діяльності банків для виявлення сильних і слабких сторін їх функціонування.

Характеризувати організаційно-правові форми банківських установ та структуру банківської системи, застосовувати методи оцінки ефективності банківських операцій, використовувати інформаційні системи в банківській діяльності, визначати роль IT у цифровій трансформації банківського сектора.

- пояснювати економічний зміст банківських термінів та операцій;
- аналізувати структуру активів, пасивів і капіталу банку;
- визначати показники ліквідності, дохідності та надійності банку;
- застосовувати базові методи оцінки фінансових результатів банків;
- використовувати нормативні та інформаційні ресурси НБУ для обґрунтування рішень.

Банківська система: структура та основи функціонування

Тема 1.1

Банківська система: поняття, структура та функції. Сутність і значення банківської системи, її місце у фінансовій системі держави. Дворівнева структура банківської системи України. Принципи побудови та функції.

Тема 1.2

Національний банк України: статус, функції та інструменти монетарної політики. Правовий статус НБУ, організаційна структура, функції центрального банку, інструменти грошово-кредитної та валютної політики.

Тема 1.3

Комерційні банки: організація та порядок діяльності. Поняття комерційного банку, організаційно-правові форми, ліцензування, органи управління, класифікація банків за спеціалізацією та формою власності.

Операції та послуги комерційних банків

Тема 2.1

Пасивні операції банків: залучення депозитів, міжбанківські кредити, власний капітал банку.
Ресурсна база банку, її структура та методи управління.

Тема 2.2

Активні операції банків: кредитування, інвестиційна діяльність, операції з цінними паперами. Кредитний процес, оцінка кредитоспроможності позичальника, формування кредитного портфеля.

Тема 2.3

Розрахунково-касові операції та платіжні системи.
Організація безготівкових розрахунків, система електронних платежів НБУ (СЕП), картковий бізнес і міжнародні платіжні системи.

Тема 2.4

Банківські послуги та комісійні операції: валютні операції, гарантійні послуги, трастові, лізингові та факторингові операції. Конкурентоспроможність банку на ринку фінансових послуг.

Банківські ризики та фінансова стійкість

Тема 3.1

Банківські ризики: сутність, класифікація та методи управління. Кредитний, ринковий, операційний, ліквідності — характеристика та підходи до мінімізації.

Тема 3.2

Фінансовий аналіз діяльності банку. Доходи, витрати та прибуток банку. Показники ліквідності, платоспроможності та рентабельності. Фінансова звітність банківських установ.

Тема 3.3

Банківська стійкість та антикризове управління. Поняття фінансової стійкості банку, стрес-тестування, механізми ранньої діагностики та заходи відновлення платоспроможності.

Регулювання та нагляд у банківській системі

Тема 4.1

Банківське регулювання та нагляд. Правова основа банківської діяльності в Україні. Система банківського нагляду НБУ: пруденційний нагляд, обов'язкові нормативи, вимоги до капіталу (Базель III).

Тема 4.2

Фінансовий моніторинг та протидія відмиванню коштів. Система фінансового моніторингу в Україні. Вимоги законодавства щодо AML/KYC, роль банків у протидії легалізації злочинних доходів.

Тема 4.3

Гарантування вкладів та банківська безпека. Система гарантування вкладів фізичних осіб. Механізми захисту прав кредиторів та вкладників. Санація та ліквідація банків.

Цифровий банкінг та інформаційні технології у банківській справі

Тема 5.1

Інформаційні системи та технології в банківській діяльності. Автоматизовані банківські системи (АБС), CRM-системи, ERP у банках. Архітектура та вимоги до банківського програмного забезпечення.

Тема 5.2

Цифровий банкінг та фінансові технології (FinTech). Мобільний та інтернет-банкінг, необанки, відкритий банкінг (Open Banking), платіжні технології, штучний інтелект і Big Data у банківському секторі.

Тема 5.3

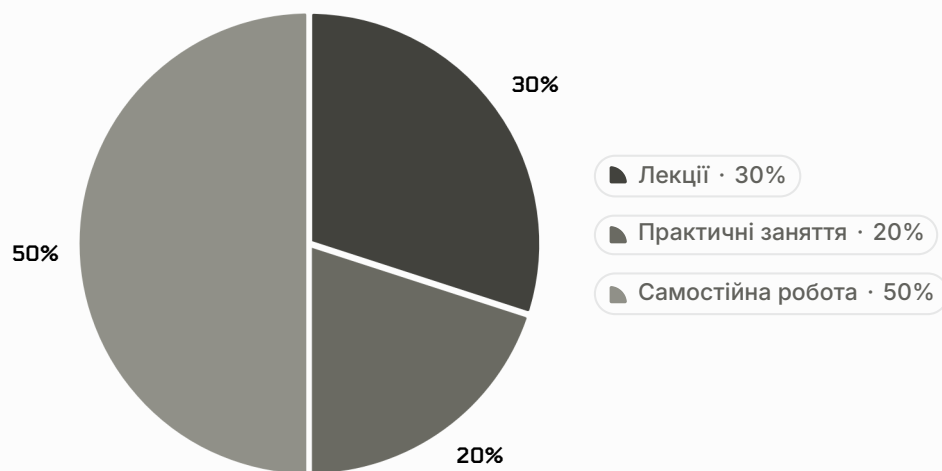
Кібербезпека у банківській системі. Загрози інформаційній безпеці банків, стандарти кіберзахисту (ISO/IEC 27001, вимоги НБУ), захист персональних даних клієнтів, фінансове шахрайство та методи протидії.

Розподіл навчального часу — 150 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 — Банківська система: структура	3	2	5
	Тема 1.2 — НБУ та монетарна політика	3	2	5
	Тема 1.3 — Комерційні банки: організація	3	2	5
Модуль 2	Тема 2.1 — Пасивні операції банків	3	2	5
	Тема 2.2 — Активні операції та кредитування	3	2	5
	Тема 2.3 — Розрахунки та платіжні системи	3	2	5
	Тема 2.4 — Банківські послуги та комісійні операції	3	2	5
Модуль 3	Тема 3.1 — Банківські ризики	3	2	5
	Тема 3.2 — Фінансовий аналіз банку	3	2	5
	Тема 3.3 — Банківська стійкість	3	2	5
Модуль 4	Тема 4.1 — Банківське регулювання та нагляд	3	2	5
	Тема 4.2 — Фінансовий моніторинг (AML/KYC)	3	2	5
	Тема 4.3 — Гарантування вкладів та безпека	3	2	5
Модуль 5	Тема 5.1 — Інформаційні системи в банках	3	2	5
	Тема 5.2 — Цифровий банкінг та FinTech	3	2	5
	Тема 5.3 — Кібербезпека в банківській системі	3	2	5
Разом		45	30	75

 Загальний обсяг: **150 годин = 5 кредитів ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Примітки до розподілу часу

Структура навчального часу

Загальний обсяг — **150 годин (5 кредитів ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

- **Лекції (45 год.):** подача ключового теоретичного матеріалу
- **Практичні (30 год.):** відпрацювання навичок, розв'язання задач
- **Самостійна робота (75 год.):** поглиблене вивчення, підготовка завдань

□ Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни** — студенти навчаються працювати з банківськими джерелами та ІТ-інструментами самостійно.

Самостійна робота студентів

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з банківської справи та банківської системи (Крупка, Андрущак, Пайтра та ін.), нормативно-правовими актами (Закон України «Про банки і банківську діяльність», постанови НБУ), науковими статтями у фахових виданнях. Студент має вміти конспектувати ключові положення, виділяти головні поняття та визначення, порівнювати підходи різних авторів до трактування банківських категорій, формувати короткі узагальнення за темами курсу.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів Національного банку України (bank.gov.ua), Фонду гарантування вкладів (fg.gov.ua), Верховної Ради України (zakon.rada.gov.ua), Міністерства фінансів України (mof.gov.ua) та Державної служби статистики (ukrstat.gov.ua). Аналіз фінансової звітності банків, статистичних матеріалів НБУ, порівняння показників банківської системи у динаміці, пошук актуальної інформації для навчальних завдань. Результат — розвиток навичок роботи з офіційними банківськими джерелами та формування інформаційної грамотності.

Індивідуальні завдання

Виконання розрахункових завдань із визначення показників ліквідності, капіталу, дохідності та ефективності банківських операцій; аналітичних завдань щодо порівняльного аналізу фінансового стану банків, структури кредитного портфеля, динаміки доходів і витрат; творчих завдань — підготовка есе, аналітичних записок, міні-досліджень з актуальних питань цифровізації банківської системи та FinTech. Очікуваний результат — уміння застосовувати теорію на практиці, інтерпретувати банківські дані та обґрунтовувати висновки.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання умов задач, повторення теоретичного матеріалу та відпрацювання алгоритмів розрахунку банківських показників; підготовка до тестувань через вивчення ключових термінів і визначень, нормативів НБУ та базових формул; підготовка до контрольних робіт за кожним змістовним модулем через систематизацію знань, повторення прикладів із занять і розв'язання типових задач. Очікуваний результат — готовність до активної роботи на заняттях і впевнене виконання контрольних завдань.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: розрахункові та аналітичні вправи за темами змістовного модуля. Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуативне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, розрахункові задачі з банківських операцій, аналіз показників діяльності банківської установи). Оцінюються повнота відповіді, правильність розрахунків та обґрунтованість висновків.

3

Підсумковий контроль

Іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — письмовий іспит (теоретичні питання та практичні задачі). Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали оцінювання: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС.

Методи викладання

Підходи до навчання

Викладання дисципліни «Банківська система» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері фінансів, банківської справи та управлінських інформаційних систем. Такий підхід сприяє глибшому розумінню банківських процесів, розвитку аналітичного мислення та вмінню застосовувати ІТ-інструменти під час розв'язання фахових завдань.

Лекції Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із банківської практики; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.	Кейс-стаді Аналіз реальних ситуацій із діяльності банків України; студенти виявляють проблему, пропонують рішення та обґрунтовують висновки на основі даних НБУ та фінансової звітності.	Практичні задачі Розрахункові вправи за темами (визначення нормативів ліквідності, дохідності кредитного портфеля, ефективності банківських операцій); відпрацювання алгоритмів розв'язання.
Дискусії Обговорення актуальних проблем банківської системи України (цифровізація, FinTech, кіберзагрози, монетарна політика НБУ); розвиток критичного мислення та аргументації.	Робота з нормативними документами Опрацювання Закону України «Про банки і банківську діяльність», постанов НБУ, стандартів кіберзахисту; формування навичок роботи з правовою та нормативною базою банківської сфери.	Самостійне дослідження Підготовка аналітичних записок, міні-рефератів і презентацій за обраною темою (цифровий банкінг, FinTech, кібербезпека); розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації інформації.
Тестування та опитування Перевірка рівня засвоєння матеріалу після кожної теми; формування навичок чіткого та лаконічного формулювання відповідей щодо банківських понять та операцій.		
 Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньою програмою «Фінанси, банківська справа та страхування в управлінських інформаційних системах і технологіях» спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія».		

Рекомендована література та ресурси

1. Крупка М., Андрущак Є., Пайтра Н. та ін. Банківська система : підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. / за ред. М. Крупки. — Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. — 524 с.
2. Мельник С. І., Шевченко Н. В., Висоцька І. Б. Банківська система : навчальний посібник у схемах і таблицях. — Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2023.
3. Гладчук О. М., Марич М. Г., Марич А. В., Федішин М. П. Банківські операції і технології : навчально-методичний посібник. — Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2024. — 254 с.
4. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : підручник. — Житомир : Університет «Полісся», 2024. — 317 с.
5. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
6. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 № 679-XIV (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
7. Закон України «Про платіжні послуги» від 30.06.2021 № 1591-IX (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20>
8. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від 05.10.2017 № 2163-VIII (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19>
9. Постанова Правління НБУ «Про затвердження Положення про організацію кіберзахисту в банківській системі України» від 12.08.2022 № 178 (зі змінами). — URL: <https://bank.gov.ua/>
10. Постанова Правління НБУ «Про затвердження Положення про здійснення контролю за дотриманням банками вимог з кіберзахисту та інформаційної безпеки» від 25.02.2025 № 24. — URL: <https://bank.gov.ua/>
11. ДСТУ ISO/IEC 27001:2023 «Інформаційна безпека, кібербезпека та захист конфіденційності. Системи керування інформаційною безпекою. Вимоги». — Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2023.
12. Єршова О. О., Гончаренко І. М. Сучасні моделі управління розвитком бізнесу: сутність, види, інноваційні бізнес-моделі. Журнал стратегічних економічних досліджень. — 2022. — № 2(7). — С. 75.
13. Непран А. В., Шевченко І. Ю. (ред.) Економіка підприємства : підручник. У 3 т. Т. 1. — Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2024.
14. Кудінова А. В., Кулага І. В., Лопух К. В. Основи економічних знань : навч. посіб. — Київ : ВЦ «Академія», 2023. — 208 с.
15. Національний банк України. Офіційний сайт. — URL: <https://bank.gov.ua/>
16. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. — URL: <https://fg.gov.ua/>
17. Офіційний сайт Верховної Ради України. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
18. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. — URL: <https://mof.gov.ua/>
19. Державна служба статистики України. — URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
20. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. — URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
21. Офіційний сайт Національного банку України — Статистика. — URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic>
22. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. — URL: <https://www.treasury.gov.ua/>
23. Офіційний сайт Рахункової палати України. — URL: <https://rp.gov.ua/>
24. Журнал «Економіка та суспільство» (електронне видання). — URL: <https://economyandsociety.in.ua/>
25. Журнал «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики» (електронне видання). — URL: <https://fca.khibs.edu.ua/>